

CRISTINA TRIPON

**DEZVOLTAREA DURABILĂ
A EDUCAȚIEI**

Aplicații practice

**EDITURA UNIVERSITARĂ
București**

CUPRINS

ARGUMENT	9
COMPLEXITATEA PREDĂRII	11
<i>DIMENSIUNI ALE UNEI PREDĂRI DURABILE EFICIENTE</i>	11
1. ÎNȚELEGEREA CONȚINUTULUI PREDAT ȘI A MODULUI ÎN CARE ACESTA POATE FI ÎNVĂȚAT DE CĂTRE ELEVI	13
2. CREAREA UNUI MEDIU DE ÎNVĂȚARE SUPORTIV	16
3. MAXIMIZAREA OPORTUNITĂȚILOR DE ÎNVĂȚARE	18
4. ACTIVAREA GÂNDIRII ELEVILOR	19
BIBLIOGRAFIE	26
ROLUL ȘCOLII ÎN CADRUL DEZVOLTĂRII EDUCAȚIEI DURABILE	30
ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE ȘI INSTRUMENTE PROPUSE-DESCRIERE GENERALĂ	34
MODULE INTRODUCATIVE	36
MODULUL 1.1 EXPLORAREA REALITĂȚILOR GLOBALE	36
ACTIVITATEA 1.1.1 DINCOLO DE ȘTIRI-SCRISOARE DIN VIITOR	38
ACTIVITATEA 1.1.2 EXPLORAREA CONEXIUNILOR	40
ACTIVITATEA 1.1.3 PARTICIPÂND LA SCHIMBARE	41
ELEMENTE DE EVALUARE ALE MODULULUI 1.1	43
MODULUL 1.2 CE ESTE DEZVOLTAREA DURABILĂ?	45
ACTIVITATEA 1.2.1 CE ESTE DEZVOLTAREA DURABILĂ?	46
ACTIVITATEA 1.2.2 DIMENSIUNI ALE DEZVOLTĂRII DURABILE	47
ACTIVITATEA 1.2.3 DEFINIȚII ȘI VALORI DIFERITE	49
ACTIVITATEA 1.2.4 OBIECTIVE DE DEZVOLTARE ALE MILENIULUI	51
2. MODULE INTEGRATE	58
MODUL 2.1. ȘCOALA CA O MICROSOCIETATE	58
ACTIVITATEA 2.1.1 COMUNITATEA MEA	59
ACTIVITATEA 2.2.2 CETĂȚENIE ACTIVĂ ÎN ȘCOLI	60
ACTIVITATEA 2.1.3 ACȚIONÂND LA NIVEL LOCAL - ACȚIONÂND LA NIVEL GLOBAL	62
MODUL 2.2 EDUCAȚIA PENTRU SĂNĂTATE	64
ACTIVITATEA 2.2.1 NOUA SĂNĂTATE PUBLICĂ	64
ACTIVITATEA 2.2.2 FERMA LUI MADLEN-PERSPECTIVA HOLISTICĂ ASUPRA SĂNĂTĂȚII	66
ACTIVITATEA 2.2.3 O ABORDARE HOLISTICĂ A EDUCAȚIEI PENTRU SĂNĂTATE	67

ACTIVITATEA 2.2.4 ȘCOALA DE PROMOVARE A SĂNĂTĂȚII	69
MODULUL 2.3 POPULAȚIA ȘI DEZVOLTAREA	76
ACTIVITATEA 2.3.1 MODELE ȘI TENDINȚE ALE POPULAȚIEI GLOBALE	76
ACTIVITATEA 2.3.2 ÎNȚELEGEREA RATELOR DE CREȘTERE A POPULAȚIEI	77
ACTIVITATEA 2.3.3.POPULAȚIA ȘI DEZVOLTAREA DURABILĂ	78
ACTIVITATEA 2.3.4 NOUA ÎNȚELEGERE A POPULAȚIEI ȘI A DEZVOLTĂRII.....	81
ACTIVITATEA 2.3.5 DEZVOLTAREA SOCIALĂ ȘI DREPTURILE OMULUI	83
MODULUL 2.4.EDUCAȚIA CONSUMATORILOR.....	98
ACTIVITATEA 2.4.1 CONCEPTE CHEIE	99
ACTIVITATEA 2.4.2 PARADOXURILE ȘI IMPACTUL CONSUMULUI.....	102
ACTIVITATEA 2.4.3 FORȚE DE CONDUCERE ALE CREȘTERII CONSUMULUI	105
ACTIVITATEA 2.4.4 AMPRENTELE ECOLOGICE.....	108
ACTIVITATEA 2.4.5 CE ESTE CONSUMUL DURABIL?.....	110
MODULUL 2.5.COMUNITATI SUSTENABILE.....	120
ACTIVITATEA 2.5.1 TRANSFORMAREA URBANĂ.....	121
ACTIVITATEA 2.5.2 SOLUȚII LOCALE PENTRU PROBLEMELE GLOBALE	122
ACTIVITATEA 2.5.3 ABORDĂRI ALE COMUNITĂȚILOR DURABILE	125
MODULUL 2.6 AGRICULTURA SUSTENABILĂ.....	127
ACTIVITATEA 2.6.1 CE ESTE AGRICULTURA DURABILĂ?	128
ACTIVITATEA 2.6.2 EFECTUAREA CONEXIUNILOR.....	130
ACTIVITATEA 2.6.3 STUDII DE CAZ PRIVIND AGRICULTURA DURABILĂ.....	132
ACTIVITATEA 2.6.4 AGRICULTURA DURABILĂ PRACTICĂ	133
MODULUL 2.7 FOAMEA GLOBALĂ	137
ACTIVITATEA 2.7.1 FOAME ȘI MALNUTRIȚIE ÎN LUME	138
ACTIVITATEA 2.7.2 CAUZELE FUNDAMENTALE ALE FOAMETEI.....	139
ACTIVITATEA 2.7.3 PRINCIPIILE FUNDAMENTALE ALE ALIMENTELOR	140
ACTIVITATEA 2.7.4 CĂTRE SECURITATEA ALIMENTARĂ PENTRU TOȚI.....	142
MODULUL 2.8 TURISM SUSTENABIL.....	148
ACTIVITATEA 2.8.1 CREȘTEREA TURISMULUI	149
ACTIVITATEA 2.8.2 BENEFICIILE ȘI PROBLEMELE TURISMULUI DE MASĂ	151
ACTIVITATEA 2.8.3 BENEFICIILE ȘI PROBLEMELE ECOTURISMULUI.....	155
ACTIVITATEA 2.8.4 CĂLĂTOR INFORMAT	158
3.MODULE DESCHISE	161
MODULUL 3.1. ȘCOLI DURABILE	161
ACTIVITATEA 3.1.1 SCOLI PENTRU UN VIITOR DURABIL.....	162
ACTIVITATEA 3.1.2 PROVOCAREA UNEI SCOLI INTREGI	164
MODULUL 3.2. EDUCAȚIA LA VIITOR.....	166
ACTIVITATEA 3.2.1 EDUCATIA PENTRU VIITOR-NECESITATE?	167
ACTIVITATEA 3.2.2 ALTERNATIVE LA VIITOR.....	169

ACTIVITATEA 3.2.3 ANALIZAREA VIITORULUI.....	170
EVALUARE CONTINUĂ	180
<i>ELEMENTE ESENȚIALE ALE PROCESULUI DE EVALUARE FORMATIVĂ (CONTINUĂ)</i>	180
<i>CE ESTE EVALUAREA FORMATIVĂ?</i>	180
<i>CUM GHIDEAZĂ TEORIA OBIECTIVELOR DE ÎNVĂȚARE PROCESUL DE EVALUARE FORMATIVĂ?</i>	181
<i>CUM INFLUENȚEAZĂ PROCESUL DE EVALUARE FORMATIVĂ ÎNVĂȚAREA ȘI REZULTATELE ELEVILOR?</i>	182
<i>EFACTE ASUPRA CALITĂȚII PROFESORILOR</i>	183
<i>EFACTE ASUPRA ÎNVĂȚĂRII ELEVILOR</i>	184
<i>CE CONCEȚII GREȘITE COMUNE AR PUTEA AVEA PROFESORII DESPRE EVALUAREA FORMATIVĂ?</i>	184
<i>CARE ESTE LEGĂTURA DINTRE EVALUAREA FORMATIVĂ ȘI MOTIVAȚIE?</i>	185
<i>CUM SE POATE RECUNOAȘTE PROCESUL DE EVALUARE FORMATIVĂ ÎN SALA DE CLASĂ? ...</i>	187
METODE ȘI STRATEGII DE EVALUARE FORMATIVĂ	188
Interogare mai eficientă	188
Apelarea ad-hoc.....	189
Explicarea raționamentului probatoriu	195
Întrebarea <i>de aur</i> : „Ce te face să spui asta?”	195
Întrebări inversate.....	196
Solicitarea contextuală	197
Verificarea cu alții	197
Strategii de răspuns.....	201
Întrebarea <i>laterală</i>	201
Revizuire	202
Indicații sugestive.....	202
Indicii	203
Abordarea întreruperilor.....	203
<i>REFLECȚIE ASUPRA ELEMENTELOR ESENȚIALE ALE PROCESULUI DE EVALUARE FORMATIVĂ</i>	205
<i>BIBLIOGRAFIE</i>	205

ARGUMENT

Realizarea unui viitor durabil pentru planeta și societatea noastră este o provocare uriașă pentru toate domeniile vieții, cu atât mai mult cu cât educația are un rol crucial în dezvoltarea generației viitoare- cunoștințele, competențele și valorile necesare pentru a construi o lume mai durabilă. Cu toate acestea, integrarea durabilității în practicile de predare, învățare și evaluare necesită o schimbare fundamentală a paradigmei educaționale.

Educația tradițională s-a concentrat adesea pe transmiterea de cunoștințe specifice unei discipline și pe evaluarea învățării acestora. În schimb, educația pentru dezvoltare durabilă (EDD) face apel la o abordare mai holistică, centrată pe cursant, care dezvoltă gândirea sistemică, abilitățile de rezolvare a problemelor și spiritul de inițiativă pentru a aborda provocările complexe legate de durabilitate. EDD subliniază, de asemenea, importanța conectării teoriei la practică, a colaborării între discipline și a implicării în comunitățile locale și globale (pentru a analiza mai în detaliu elementele de dezvoltare durabilă și obiectivele acesteia, puteți consulta cartea *Dezvoltarea durabila prin abordarea STEM a educației și a competențelor secolului XXI* - apărută la aceeași editură).

Această carte oferă un ghid cuprinzător pentru profesorii de la toate nivelurile cu privire la modul de integrare a sustenabilității în proiectarea curriculumului, metodele de instruire și strategiile de evaluare. Bazându-se pe cele mai recente cercetări și pe cele mai relevante practici, cartea explorează:

- Competențe-cheie și rezultate ale învățării pentru educația privind durabilitatea,
- Abordări inovatoare de predare și învățare care favorizează învățarea activă, experiențială și transformativă,
- Metode de evaluare care se aliniază cu obiectivele de învățare în domeniul durabilității,
- Provocări și oportunități în implementarea educației pentru dezvoltare durabilă, în contexte culturale diverse.

Într-o lume în continuă schimbare, învățarea durabilă devine o necesitate imperativă pentru a pregăti tinerii să facă față provocărilor globale, cum ar fi schimbările climatice, inegalitățile sociale și crizele economice. Această carte oferă o abordare cuprinzătoare a predării eficiente, integrând principii pedagogice fundamentale cu aplicații practice pentru învățarea durabilă și evaluarea continuă.

Predarea pentru învățarea durabilă reprezintă un concept educațional care își propune să dezvolte elevilor nu doar cu cunoștințe academice, ci și cu abilități și valori necesare pentru a trăi responsabil și sustenabil în societatea contemporană. Aceasta implică o abordare integrată a curriculumului, unde teme de mediu, echitate socială și economie durabilă sunt împletite în diverse discipline. Prin metode interactive și participative, cum ar fi proiectele de grup, studiile de caz și învățarea prin experiență, elevii sunt încurajați să gândească critic, să colaboreze și să găsească soluții inovatoare la probleme reale. Astfel, predarea pentru învățarea durabilă formează cetățeni informați și angajați, capabili să contribuie activ la dezvoltarea unei societăți durabile și echitabile.

Prin explorarea celor mai bune practici în educație, cartea își propune să ofere pentru educatori, formatori și lideri în educație instrumentele necesare pentru a crea un mediu de învățare care nu doar că informează, ci și inspiră și motivează elevii să devină agenți ai schimbării.

Lucrarea este structurată în trei părți principale, fiecare abordând un aspect esențial al educației durabile:

1. *Principii ale predării eficiente*: această secțiune explorează conceptele fundamentale ale predării eficiente, cum ar fi învățarea centrată pe elev, adaptabilitatea la nevoile diverse și activarea gândirii acestora. Cititorii vor descoperi strategii pedagogice inovatoare care promovează gândirea critică, colaborarea și creativitatea.

2. *Aplicații pentru învățarea durabilă*: cartea oferă exemple concrete de proiecte și inițiative care pot fi implementate în sălile de clasă pentru a integra principiile dezvoltării durabile. Aceste aplicații includ activități practice, studii de caz și colaborări cu comunitatea, care ajută elevii să înțeleagă complexitatea problemelor de mediu și sociale și să dezvolte soluții inovatoare. Organizarea prin module de învățare oferă mai multe beneficii, printre care:

🌀 Structurare clară și progresivă – permite împărțirea conținutului în unități mici și bine definite, facilitând înțelegerea și reținerea pentru aplicabilitate.

🌀 Flexibilitate și adaptabilitate – fiecare modul poate fi actualizat independent, permițând integrarea rapidă a noilor tendințe și tehnologii în domeniul dezvoltării durabile.

🌀 Personalizare a învățării – utilizatorii pot alege modulele relevante pentru nevoile lor specifice, ceea ce le permite să învețe în ritmul propriu și să se concentreze pe subiectele de interes.

🌀 Interdisciplinaritate și abordare holistică – dezvoltarea durabilă implică diverse domenii (ecologie, economie, tehnologie, societate), iar organizarea pe module permite integrarea acestor perspective într-un mod coerent.

🌀 Facilitarea învățării active – modulele pot include elemente interactive, studii de caz, exerciții practice și simulări, ceea ce îmbunătățește procesul de învățare și aplicabilitatea acestora.

🌀 Monitorizare și evaluare eficientă – împărțirea în module permite o evaluare mai ușoară a progresului, atât pentru cursanți, cât și pentru instructori, oferind posibilitatea de ajustare a metodelor de predare.

🌀 Accesibilitate sporită – organizarea modulară este ideală pentru platformele online, permițând utilizatorilor să acceseze conținutul oricând și de oriunde.

🌀 Stimularea colaborării – modulele pot include proiecte de grup și activități interactive, încurajând schimbul de idei și colaborarea între participanți.

🌀 Învățare orientată spre soluții – Fiecare modul poate aborda provocări specifice ale dezvoltării durabile și poate propune soluții aplicabile în practică.

🌀 Scalabilitate – sistemul modular poate fi extins cu ușurință prin adăugarea de noi module în funcție de evoluția continuă a domeniului dezvoltării durabile și a nevoilor utilizatorilor.

3. *Evaluarea continuă*: ultima secțiune se concentrează pe importanța evaluării continue în procesul educațional. Cartea propune metode de evaluare formative care încurajează feedback-ul constructiv și auto-reflecția, permițând astfel elevilor să își monitorizeze progresul și să își dezvolte abilitățile de gândire critică. Cititorii vor învăța cum să utilizeze evaluarea ca un instrument de învățare, nu doar ca un mijloc de măsurare a performanței.

Cartea promovează abordări interdisciplinare care ajută elevii să înțeleagă complexitatea problemelor de dezvoltare durabilă. Aceasta le permite să facă conexiuni între diferite domenii de studiu, pregătindu-i astfel să abordeze provocările globale din perspective multiple.

COMPLEXITATEA PREDĂRII

DIMENSIUNI ALE UNEI PREDĂRI DURABILE EFICIENTE

Scopul fundamental al tuturor celor care lucrează în educație este de a îmbunătăți viața elevilor. În timp ce mulți factori personali, familiari și culturali contribuie la rezultatele elevilor, un număr mare de cercetări indică faptul că ceea ce profesorii fac, știu și cred, contează mai mult pentru rezultatele elevilor decât orice altceva pe care îl pot influența. Calitatea predării este extrem de importantă pentru rezultatele tinerilor, iar o predare excelentă poate fi învățată. Creșterea nivelului calității predării în cadrul școlilor existente este probabil cea mai eficientă variantă de lucru posibilă pentru a promova atât rezultatele generale, cât și echitatea (Wiliam,2018).

Învățarea academică a elevilor în școli este determinată, în primul rând, de ceea ce fac profesorii din clasă. Cu toate acestea, există dovezi solide că mediul profesional din școală poate afecta, de asemenea, învățarea elevilor, într-o serie de moduri.

Predarea este, fără îndoială, una dintre cele mai grele și mai importante meserii din lume (Chetty et al., 2014). În timp ce multe persoane, familii și factori culturali contribuie la rezultatele elevilor, un număr mare de cercetări indică faptul că profesorii contează mai mult pentru rezultatele elevilor decât orice altceva pe care liderii și profesorii îl pot influența. Cu toate acestea, este clar că, deși cea mai mare parte a învățării pe care elevii o realizează în școală se întâmplă în sălile de clasă și depinde în mare măsură de practicile și expertiza profesorilor de la clasă, chiar și cel mai bun profesor nu poate facilita o învățare eficientă dacă nu există și alte mijloace de sprijin. Cele mai multe dintre acestea pot fi considerate ca fiind „factori la nivelul școlii”: educatori care colaborează în ceea ce privește curriculum-ul, pedagogie și evaluare; o cultură cu așteptări ridicate pentru toți; relații puternice caracterizate de încredere, sprijin, siguranță și deschidere etc. Multe dintre aceste elemente de suport sunt influențate de profesori, desigur, dar un profesor individual în general, nu le poate controla: acestea necesită acțiuni colective ale întregului personal, și, prin urmare, a comunității școlii.

În structura următoare s-au identificat patru priorități (dimensiuni cheie) pentru profesorii care doresc să își ajute elevii să învețe mai mult:

- ✓ Să înțeleagă conținutul pe care îl predau și modul în care acesta este învățat de către elevi;
- ✓ Să creeze un mediu propice pentru învățare;
- ✓ Să gestioneze sala de clasă pentru a maximiza oportunitatea de a învăța;
- ✓ Să prezinte conținuturi, activități și interacțiuni care să activeze capacitatea de învățare și gândirea elevilor.

Modelul cuprinde patru dimensiuni primordiale, cu un total de 17 elemente în cadrul acestora. Un „element” este definit ca fiind o etapă în care se merită investiția de timp și efort pentru a lucra la construirea unei anumite competențe, abilitate sau cunoștințe specifice sau pentru a îmbunătăți mediul de învățare.

Complexitatea predării poate fi redusă la o set de tehnici, dar dovezile sugerează că cea mai bună cale de a obține expertiză este probabil să implice un accent pe dezvoltarea competențelor, ghidat de un feedback formativ, într-un mediu de învățare ghidat profesionist, care să ofere sprijin.